

належності її на думку С. Гантінгтона до такого типу локальних цивілізацій, не робить наше майбутнє безперспективним. Є і світовий досвід подолання кризи культурно-цивілізаційної самоідентичності, яка притамана більшості державам світу і розроблені різні моделі соціокультурного майбутнього України. В більшості випадків, вихід вбачався в глибинних трансформаціях соціокультурної сфери з метою зміцнення націокультурної ідентичності соціуму. В цьому напрямку актуальним є розширення теоретико-методологічних засад дослідження, появи нових пояснювальних конструктів, зокрема соціокультурного підходу в поєднанні з історичним осмисленням специфіки генези політичної культури. Це особливо важливо на етапі модернізації, коли відбувається інтенсивне впровадження нових інститутів, формується культура сучасного суспільства і особистості.

Таким чином, розгляд різних компонентів соціокультурних особливостей нашого соціуму в історичному просторі дозволяє більш чітко зрозуміти специфіку України як цивілізаційної спільноти. Особливу цінність представляють підходи, які дозволяють подолати кризові явища, загострені зовнішньою агресією. Соціокультурна середина суспільного життя є визначальною в трансформації суспільства, і процесах євроінтеграції, і утвердженні ідеї гідного духовного життя кожної особистості українського соціуму.

Список використаних джерел:

1. Калакура Я. Українська культура : цивілізаційний вимір. К., 2015
2. Раздівський В. Базові резонансні субкультури сучасної України К., 2014.

Бокоч Юліана Миколаївна,
аспірант

Науковий керівник – д. пол. н., проф. Палінчак М.М.

Ужгородський національний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНО-ВЛАДНИХ КОМУНІКАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Держава завжди виступала провідним суб'єктом політичної комунікації з огляду на володіння інформаційними, фінансовими та організаційними ресурсами, які дозволяли їй здійснювати потужний вплив на масову свідомість і формувати бажані моделі поведінки громадян. Однак суттєві трансформації суспільно-політичного життя у ХХІ сторіччі призвели до помітних зрушень у комунікативних практиках і значно похитнули домінування держави як «лідера думок». Такі зміни пов'язані, перш за все, з тим, що у мережевому суспільстві інформація все більше розповсюджується не вертикально (від владних інститутів до громадян), а горизонтально через багатоманітність альтернативних джерел (Інтернет, соціальні мережі, громадські організації, активістів, тощо), унеможливаючи тотальний контроль над комунікативними впливами. На думку Р.Інглхарта у сучасному суспільстві спостерігається стрімке зростання неформалізованих, спонтанних видів громадянської дії, більш критичних до влади та еліт [2, с.73]. У той же час держава продовжує акумулювати значні можливості для формування громадської думки та поведінки, тому на перший план виступає питання ефективності використання комунікативних ресурсів влади в умовах інформаційного плюралізму.

Значний вплив на дані процеси здійснюють також зміна ролі самої інформації в світі. Якщо раніше у межах класичного інформаційного суспільства, описаного Д.Беллом та Е.Тоффлером, інформація виступає визначальною ресурсом розвитку суспільства, то сьогодні в умовах розвитку

гібридної конфліктності вона перетворюється на провідну зброю, потужний засіб досягнення політичних цілей, як у середині держав, так і на міжнародній арені. Таким чином, актуальне завдання державно-політичних інститутів полягає у побудові такої комунікативної політики, яка буде усвідомлювати нову роль інформації та вдало використовувати цю «зброю» для захисту національних інтересів, починаючи від інтересів окремого громадянина і закінчуючи геополітичним статусом держави у глобальному просторі. Як вірно відмічає Г.Почепцов, дана проблема має не лише технологічний аспект, пов'язаний з глобальною інформатизацією, але й більш глибокий гуманітарно-когнітивний вимір, що відбивається у смислових та контекстних війнах [3].

Розвиток гібридних конфліктів, що ґрунтуються саме на «війні смислів» надзвичайно актуалізує створення захисних комунікативних впливів, розробку ефективної політики протидії інформаційній війні. Документом, що визначає діяльність української держави у цьому напрямку, є «Доктрина інформаційної безпеки України», затверджена Указом Президента України від 25 лютого 2017 року. Доктрина відзначає нагальну потребу формування інноваційних, нестандартних підходів до розвитку національного інформаційно-комунікативного простору в умовах глобалізації усіх сфер діяльності людини та відкритості інформації.

Дана іновативність підходів відбивається, передусім, у теоретичному обґрунтуванні та запровадженні до політичної практики стратегічних комунікацій, які визначені як «скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави» [1].

Розвиток стратегічних комунікацій спрямовується на запобігання актуальним інформаційним загрозам, серед яких виділені зовнішні (інформаційні атаки на Збройні Сили України, її суспільні настрої, розпалювання ворожнечі та екстремістських проявів, розвиток підривної інформаційної інфраструктури в середині країни, культурна експансія) та

внутрішні (слабкість національної інформаційної інфраструктури України, неефективність державної інформаційної політики, недосконалість її політико-правового забезпечення). Відповідно, державна інформаційна політика повинна ґрунтуватися на постійному моніторингові загроз та визначенні ефективних систем захисту та відповідей на них.

З усіх елементів інформаційної політики української держави хотілося б звернути особливу увагу на розвиток стратегічних комунікацій, саме це, на нашу думку, значною мірою визначатиме самостійність та конкурентоздатність української держави, її міцність, як у геополітичному, так і у внутрішньому вимірах. Агресія Росії певним чином актуалізувала увагу до проблем розвитку інформаційно-комунікативного захисту, у той же час, надмірна концентрація усіх ресурсів лише на протидії російським впливам, знесилоє українське суспільство і відбирає у нього майбутнє, оскільки насправді найважливіші проблеми державного будівництва виглядають надто складними та відкладаються на невизначені терміни. Це створює ситуацію «порочного кола», певної безвиході, коли для протидії ворожим агресивним впливам необхідна потужна, консолідована національна держава, а для її створення немає часу та сил, оскільки всі вони кинуті на вирішення тактичних завдань оборони країни.

Для розривання такого кола саме необхідні стратегічні комунікації, що спрямовуються не лише на миттєву відповідь, але й на усвідомлення складності соціально-політичної ситуації, продукування нових конструктивних смислів, формування імунітету проти фейкових новин, розвиток свідомого інтелектуального ставлення до інформації. В нашій країні формально достатньо високий рівень освіти населення не гарантує відповідного рівня усвідомлення інформаційних впливів тому, що у більшості випадків освіта виступає показником «рівня особистої захищеності», а не показником «засвоєння наукових знань та гуманістичних ідеалів». Коли ми говоримо про війну цінностей та смислів необхідно розуміти, що ціннісно-культурні пріоритети людей визначаються «логікою еволюції: люди надають перевагу тим цінностям, що найбільше відповідають умовам їх життя» [2, с.64-65]. Відповідно

формування національного консенсусу, консолідації громадян навкруги спільної системи цінностей не може здійснюватися лише за рахунок вірної інформаційної політики: воно повинне ґрунтуватися на відповідних змінах соціально-економічних умов суспільного життя.

У цьому контексті яскравою ілюстрацією проблем комунікації влади виступають дані соціологічних досліджень про обізнаність та зацікавленість громадян України в здійсненні соціально-економічного реформування, оскільки саме успішне проведення реформ є головною стратегічною метою розвитку нашого суспільства. Дослідники виявили певну невідповідність даних процесів: переважна частина опитаних заявила про зацікавленість у ефективному інформуванні про проведення реформ (11% дуже цікавляться та 61% – цікавляться в цілому). Важливою є також і позитивна динаміка інтересу до цієї інформації - протягом року (з 2016 до 2017) він підвищився на 10%. Байдужі до даної тематики лише 22% респондентів, причому абсолютно лише 6% [4, с.6].

Про недостатню ефективність інформаційно-комунікативного впливу суб'єктів здійснення реформ українського суспільства свідчить низький рівень обізнаності громадян про зміст відповідних документів. Так, добре знають про положення освітньої реформи 8%, медичної – 9%, пенсійної – 11%, знають деякі положення, відповідно, 39%, 44% і 47%. Брак інформації та роз'яснень щодо мети, плану проведення та очікуваних результатів суспільно-політичних змін приводить до упередженого або і відверто негативного ставлення до них. За даними досліджень повністю підтримують освітню реформу лише 11%, медичну – 8%, пенсійну – 8,5%, підтримують деякі положення – відповідно, 39%, 39% і 39%. Не підтримують зовсім найбільше медичну реформу – 41% та пенсійну – 39%, ставлення до освітньої реформи дещо краще – її не підтримують 29%, проте й найбільше тих, хто не зміг визначити свого ставлення – 21% [4, с.7].

Таким чином, однією з провідних умов успішного розвитку українського суспільства в сучасних умовах глобалізації та інформатизації виступає ефективна інформаційно-комунікативна політика, що ґрунтується на

стратегічному підході до формування громадської думки та відповідної суспільної підтримки процесів державотворення.

Список використаних джерел:

1. Доктрина інформаційної безпеки України. [25 Лютого 2017] № 47/2017. – URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення 15.07.2018).
2. Инглхарт Р., Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития. – М.: Новое издательство, 2011. – 464 с.
3. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. – Київ: Вид дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 260с.
4. Сухарина А. «Реформи в Україні: чи знають, чи підтримують, чи вірять в успіх?» // Громадська думка. Інформаційно-аналітичне видання. –2018. –№ 32. –16с.

Яценко Микола Анатолійович,

кандидат соціологічних наук, доцент,

Національний університет “Одеська юридична академія”,

Гиріч Іванна Ігорівна,

магістр факультету психології, політології та соціології

Національний університет “Одеська юридична академія”

**ДОСТУПНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ДОЗВІЛЛЯ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З
ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ**

Щодня людям з обмеженими можливостями доводиться долати перешкоди, щоб дістатися до магазину, сходити до кінотеатру, театру, бібліотеки чи відвідати музей. Зробити це самостійно дуже проблематично –